

Jézus

Nem volt a bölcsője	Amikor meglátták.
Aranyból, gyémántból —	Nem volt pompa, tor, fény,
Egyszerű emberek	Csengő ezüst-serleg —
Rótták össze fából, —	Kis pásztorfiucskák
És szent lett a jászol...	Zsoltárt énekeltek —

Nem álltak körülte	Nem volt gyöngye testén
Rangos urak, dámák —	Drága selyem-pólya —
Jámbor, öreg barmok	Egy imás, szűz asszony
Nyaldosták a lábát,	Takargatta gyolcsba
Örömen a percnék...	S dajkálta, ápolta.

Ékes biborpalást
Nem borult reája,
S Ő lett a világnak
Örök igazsága:
Királyok Királya!

(Vályi Nagy Géza).

Magyar gyermekek

Karácsony hetében Vas János Kassán járt fuvarban. Míg fáradt lovai egy fuvaros-cimbora felvigyázása alatt a Steinberger-kocsma istállójában pihentek. János besétált a Főutcára, egy kicsit szétnézni a világban. Bizony itt sem talált vidámabb dolgot, mint amilyen a világ most odahaza. Az ellenséges katonák sétálnak, igen fennhordják az orrukat, az idevalósi népek meg úgy jönnek-mennek, mintha mindnyájának a lelke egyazon halott miatt borult volna fekete gyászba. A boltok nagy tükrös ablakaiban, hiszen csak van, van, sok mindenféle megnézni való, de ezek se olyanok, mint ennek előtte.

Ahogy János így nézegette a világot és a boltok nagy tükrös ablakait, egyszer csak azt vette észre, hogy két ur összetalálkozott a járdán, a háta mögött s szóbaállnak egymással. János hallgatta, hogy mit beszélnek.

— Fogtok-e valamit vásárolni a gyermekeknek karácsony estére? — kérdezte az egyik. — Hát, — felelt erre a másik —, persze, hogy fogunk. Ezt muszáj! Igaz, hogy elzavartak a hivatalomból s koldussá tettek örök életemre, igaz, hogy ami butorunk volt, nagy részét már pénzzé tettük, az is igaz, hogy már majd éhen veszünk, de karácsony szent estéjére mégis muszáj a gyermekeknek örömet szerezni. Hiszen olyan szomorúak most ezek a szegény gyerekek. Ugy határoztuk a feleségemmel, hogy eladjuk a karikagyűrűnköt; így a jegygyűrűk árán valamit csak vehetünk az öt síró gyereknek...

A két ur tovább ment. János pedig elgondolkozott a hallott beszéd felett. Reftenetes dolog lehet már az, ha az ember a karikagyűrűket kénytelen eladni!

Dehát másfelől az bizonyos, hogy a gyerekek kedvéért, éppen ebben a szomorú világban... János gondolatai hirtelen hazaszárnyaltak s valami megmondhatatlan aggodalmak érzésével röpködtek körül a két gyereket. Nem, csakugyan nem olyanok mostanában ezek a gyerekek sem, mint amilyenek voltak, nem olyan vidámak, nem olyan virgoncok! Ennek előtte majd felfordították a házat a jókedvükkel, az iskolapajtásokkal folyton hancuroztak, most meg ha együtt van is az utcából valamennyi gyerek, nem igen lármáznak, inkább megbuvnak valahol, s olyan csendben jönnek-mennek, mintha szegények már ők is éreznék, hogy a nyakunkra ült az ellenség! No, gondolta János, ámbár rendes időkben csak vásárkor, meg bucsu napján szokás a gyerekeknek ajándékot venni, most vesz nekik karácsonyra is valamit. Hadd örüljenek az ártatlannak, ha már az öregek tele vannak keserűséggel!

János kinézett egy alkalmas boltot, bement, s a kisebbiknek, a Pistának vett egy üveggolyót, a nagyobbiknak, a Jancsinak pedig egy bicskát. Az üveggolyó is igen jeles találmány volt ugyan, mert ha az ember gurította, akkor a nemzetiszínű szivárvány fodrosodott benne, mint valami folyton lobogó kis zászló, — a Jancsinak szánt bicska azonban már csakugyan egészen komoly szerszám volt! Három kés volt benne: egy nagy, egy középszerű, meg egy kicsi. Egészben véve különben olyan volt, hogy egy kisebb bicska is elég nagy lett volna egy tizenkét esztendőes gyerekeknek, de — gondolta magában János, — egy ilyen bicska már örökös jószág és a gyerek hamar hozzánőhet.

A szent estén János odaadta a váratlan ajándékot a gyerekeknek. Persze nagy volt az öröm! A kisebbik gyerek ugyan eleinte mindig a Jancsi bicskájára sandított, mintha az jobban tetszenék neki, mint az üveggolyó, de Jancsi, aki észrevette ezt a dolgot, félrehuzta a gyereket a kuckóba, s ott nagy komolyan valamit sugdosott a fülébe és attól kezdve aztán Pistát megnyugodva gurigázott a golyóval. Ugyan ezt sem tette sokáig, mert csakhamar elnyomta a buzgóság s markába szorítván kincsét, édesdeden elaludt.

Jancsi bezzeg nem álmosodott el: csak úgy égett az örömtől s lobogott a szemé a gyönyörűségtől. Egész este nem tette le kezéből a bicskát; még a mákosgubát is azzal ette, hol az anyjának, hol az apjának, hol a Bodri kutyának mutogatta. Alig várta, hogy felmehessen az éjféli misére s ott megmutathassa a gyermekeknek.

Akármilyen lassunak tetszett is az idő múlása, mégis csak mult s beharangoztak. János, a felesége, meg a Jancsi elin-

dultak a templomba. Pista otthon maradt a Bodri felügyelete alatt.

Amint a templom-hegy lábához értek, János nem az uton ment tovább, hanem lekanyarodott a Gyür-felé vezető gyalog-utra.

Hiába szabadkozott az asszony, hogy erre rosszabb az ut, János hajthatatlan maradt. Jancsi megfogta az anyja kezét s így mentek fölfelé a Gyür-oldalon. A gyerek azt érezte, hogy az anyja keze meg-megreszket, az anyja meg azt, hogy a gyerek keze forró...

Egyszer aztán nagyot sikított az asszony, megcsuszott a síkos ösvényen. János azonban nem tágitott s nevetve mesélte, hogy itt valaha temető lehetett, azért olyan hepe-hupás a föld. De ha csakugyan temető lett volna is itt valaha, akit száz esztendővel ezelőtt ide temettek, örül, hogy pihenhet s nem kívánczik fel, ebbe a mostani zavaros világba.

Az éjjeli misére egybegyült az egész falu. Ugy tele volt a templom, hogy Jancsi alig tudott felfurakodni a kórusra, az iskolásgyermek helyére. Már a lépcsőről integetett a Szabó Palinak, hogy valami mutatnivalója van. Bele is nyult a zsebébe, de a bicska nem volt abban sem, a másikkban sem, sehol. Rettenetes, de úgy látszik, a bicska elveszett! Nyilván a Gyür-oldalon, mikor az anyja keze után nyult! Jancsinak elállott a szive dobogása, forróság öntötte el a fejét; szédülve támolygott ki a templomból, s mint valami álmjáró, elindult a Gyür felé.

Meddig kereste, azt senki sem tudja, de bizony már majdnem világos reggel lett, amikor az apja, anyja, meg a szomszédok végtére rátaláltak, amint egy horpadáson arca borultan, eszméletét veszve, ott feküdt a sáros földön.

Apja ölében vitte haza, a fiu teste csupa tűz volt, valami gyulladás bántotta.

Jó darabig úgy feküdt otthon is, ahogy letették, déltájban azonban hirtelen felült s tágranyilt szemekkel körülnézett a szobában.

— Nem tudok aludni, édesanyám, — szólt az anyjához —, ha egyszer ők nem alhatnak...

— Kik?

— A halottak édesanyám, a Gyür-oldalon...

János, a felesége, meg a szomszédasszony egymásra néztek. Utoljára János megemberelte magát:

— Rosszat álmodtál Jancsi fiam, fordulj be, azután elfelejtetted.

— Nem álmodtam én ezt édesapám, mert láttam őket! Odajöttek hozzám s beszéltek. Az egyik azt mondta: hogy nem lehet itt nyugodtan pihenni, mert ellenség lába dobog a földön. A másik azt mondta: ezer mértföldről is megérzik ők,

ha egy ellenség jár is az országban! Én erre megmondtam nekik, hogy nekem már van bicskám, s ha megtalálom, tudom mit kell vele csinálni!... Mert mi, a Szabó Pali és a többiek már régen megfogadtuk, hogy: ha mi megnövünk, rögtön nekimegyünk az ellenségnek s kihajtjuk őket az országból mind egy szálig...

Mig a lázban égő fiu így beszélt, az apjának torkában lüktetett a szíve s akaratlanul is megszólalt:

— No, nem kell nekik addig várni, fiam, amig ti felnőtök! Majd eligazítjuk mi ezt!

A Jancsi gyerek arcán erre nagy öröm boldogsága sugárzott fel s így szólt:

Édesapám, aztán megmondhatom nekik, hogy: kendtek se hagyják ennyibe ezt a dolgot?

— Meg, fiam, megmondhatod nekik, bátran!

— Akkor édesapám, holnap éjtszaka megmondom nekik...

Ugy is történt. Karácsony másodnapján éjfél tájban szegény Jancsi gyerek lelke elszállt hirt adni a régi temető halottainak, hogy: nem kell nekik addig várni, míg a gyermekek megnőnek!

Mikor a temetésről János, meg a felesége azon a szomorú gyüroldali gyalogösvényen hazafelé igyekeztek, János egy helyen hirtelen megállt s előre hajolt: a Jancsi bicskája hevert a földön... Felvette s odamutatta a feleségének. Az nem tudott szólni szegény semmit, csak bólintott a fejével, hogy látja, pedig talán nem is látta, úgy tele volt mind a két szeme könnyel.

János odahaza nagy busan leült s sóhajtozva kitisztogatta a sáros bicskát. Egyszer csak elébe áll Pista, most már az egyetlen gyerek.

— Aztán, ha kitisztította édesapám a bicskát, adja majd ide kend, mert: ez most már az enyém!

János csak bámult a gyerekre, hogy ez hétesztendős korában úgy beszél, mintha örökségén osztozkodnék. De Pista nem hagyta annyiban a dolgot:

— Biz' igen édesapám, a szent estén Jancsi azt sugta nekem, ide a fülembe, hogyha ő el is találna esni a csatában, az enyém lesz a bicska, de csak úgy, ha megfogadom, hogy én is arra használom, amire ő gondolta... Én aztán megfogadtam!

Erre János nem tudott mit szólni. Csak megsimogatta egypárszor a gyerek buksi fejét, aztán felállott s a tornác alól messze elnézett a Boldva-völgye felé...

A Boldva felől olyan tavaszt-igérő szellő fujdogált, amelyen nem ó-esztendő körül, hanem leginkább a feltámadás ünnepe táján szokott fujdogálni...

(Bartóky József után).